

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Mgr. A. S.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. B. P., PhD., advokátkou, so sídlom v B., proti odporkyni **A. S.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. M. L., advokátkou, so sídlom v B., **o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 4 C 114/2005, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 9. marca 2010 sp. zn. 8 Co 387/2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 9. marca 2010 sp. zn. 8 Co 387/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 22. mája 2007 č.k. 4 C 114/2005-126 vypořiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov - účastníkov konania tak, že do výlučného vlastníctva navrhovateľa prikázal hnutel'né veci v hodnote : nábytkovú stenu - 10 000,-- Sk, stolík - 2 000,-- Sk, počítačový stolík - 1 000,-- Sk, stoličky k PC - 3 000,-- Sk, videorekordér - 3 500,-- Sk, posteľ - 2 500,-- Sk, skrinku so zásuvkami - 2 000,-- Sk, ½ skriňovej zostavy - 3 000,-- Sk a nehnuteľnosť - byt č. 36 na 4 nadzemnom podlaží na ulici M., nachádzajúci sa v bytovom dome súpisné číslo X., postavenom na parcele č. X., zapísanom na liste vlastníctva č. X., vedenom Katastrálnym úradom Bratislava, Správu katastra pre hl. m. Slovenskej republiky, pracovisko Bratislava IV pre katastrálne územie D.

a spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach, zariadeniach a pozemku vo výške X.. Odporkyňa z bezpodielového spoluvlastníctva manželov prikázal do výlučného vlastníctva hnuiteľné veci v hodnote : manželskú posteľ - 4 500,-- Sk, ½ skriňovej zostavy - 3 000,-- Sk, práčku - 7 000,-- Sk a skrinku na topánky - 2 000,-- Sk. Navrhovateľovi uložil povinnosť titulom finančného vyrovnania zaplatiť odporkyňa 759 000,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Mal preukázaným, že manželstvo účastníkov zaniklo rozvodom 29.6.2004 a k vyporiadaniu ich zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodou nedošlo. Pri určení masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov vychádzal zo zhodných výpovedí účastníkov konania a rovnako aj pri vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov týkajúceho sa hnuiteľných vecí a prikázania nehnuteľnosti - bytu do výlučného vlastníctva navrhovateľa. Dospel k záveru, že byt nadobudli do bezpodielového spoluvlastníctva manželov účastníci počas manželstva. Predmetný byt bol čiastočne zaplatený z finančných prostriedkov usparených navrhovateľom formou stavebného sporenia. Pri vyporiadani zohľadnil investície navrhovateľa do spoločného majetku účastníkov konania z jeho majetku vo výške 68 000,-- Sk. Nezohľadnil skutočnosti, že navrhovateľ nadobudol ešte pred uzavretím manželstva s odporkyňou byt za 750 000,-- Sk, ktoré mu požičali jeho rodičia, pretože tento byt a aj pôžička peňazí nesúvisia s majetkom nadobudnutým účastníkmi konania počas trvania manželstva. Pri stanovení výšky finančného vyrovnania podielov účastníkov bral do úvahy všeobecnú hodnotu vyporiadavaného bytu určenú znaleckým posudkom výškou 1 600 000,-- Sk, hodnotu hnuiteľných vecí prikázaných do výlučného vlastníctva navrhovateľa 27 000,-- Sk a odporkyne 16 500,-- Sk, a zohľadnil aj finančné investície (prínos) navrhovateľa. O trovách konania vyslovil, že v zmysle § 150 O.s.p. žiadny z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Zároveň rozhodol o vrátení nespotrebovanej časti preddavku na znalecké dokazovanie každému z účastníkom konania vo výške 1 594,75 Sk a obom uložil poplatkovú povinnosť vo výške 3 % z hodnoty vyporiadavanej masy BSM (u navrhovateľa z 827 000,-- Sk a u odporkyne 816 500,-- Sk) podľa zákona č. 71/1992 Zb. zaplatiť súdny poplatok na účet konajúceho súdu, navrhovateľovi 24 810,-- Sk a odporkyňa 24 495,-- Sk, so splatnosťou do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Bratislave o odvolaní navrhovateľa rozhodol rozsudkom z 9. marca 2010 sp. zn. 8 Co 387/2007, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 220 O.s.p. zmenil v časti finančného vyporiadania BSM tak, že uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť odporkyňa 174,27 eur do troch dní a zmenil aj v súvisiacom výroku o poplatkovej povinnosti tak, že obom účastníkom uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny

poplatok, navrhovateľovi vo výške 1 620,20 eur a odporkyni vo výške 21,66 eur a vo zvyšku v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. O trovách odvolacieho konania vyslovil, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd prevzal skutkové zistenia súdu prvého stupňa, ktoré však právne posúdil odlišne. Zhodne so súdom prvého stupňa vyporiadal hnutelné veci patriace do BSM a prikázal do výlučného vlastníctva navrhovateľa aj sporný byt. Dospel však k záveru, že navrhovateľ vloženie svojho členského podielu v S. do spoločného majetku a finančných prostriedkov vo výške 33 580,-- Sk, ktoré boli použité na kúpu predmetného bytu, sa výlučne zaslúžil o získanie sporného bytu. Bolo preto v zmysle § 150 Občianskeho zákonníka dôvodným použitie iných, než rovnakých podielov pri vyporiadaní bývalých manželov na spoločnom majetku, resp. že z tejto nehnuteľnej veci patriacej do bezpodielového spoluvlastníctva manželov nie je navrhovateľ povinný vyplatiť finančnú náhradu odporkyni. Vyslovil, že priznanie náhrady odporkyni za predmetný byt by bolo v rozpore so zásadami vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov uvedenými v § 150 Občianskeho zákonníka a tiež v rozpore s dobrými mravmi, ktorý videl v tom, že odporkyňa sa o nadobudnutie sporného bytu žiadnym spôsobom nepričinila. Finančné vyrovnanie podielov stanovil vychádzajúc zo skutočnosti, že vyporiadací podiel odporkyne je o 174,27 eur (5 250,-- Sk) nižší, než rovný podiel hodnoty hnutelných vecí vo výške 21 750,-- Sk, keďže celková hodnota vyporiadaných hnutelných vecí je 43 500,-- Sk s tým, že navrhovateľ nadobudol do výlučného vlastníctva podiel v hodnote 27 000,-- Sk a odporkyňa 16 500,-- Sk. Zmenu výroku o poplatkovej povinnosti odôvodnil zmenou základu súdneho poplatku (u navrhovateľa 3 % zo 1 627 000,-- Sk a u odporkyne 3 % z 21 750,-- Sk). Výrok o trovách odvolacieho konania odôvodnil v zmysle ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a čiastočným úspechom a neúspechom účastníkov v konaní.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa, ktorá navrhla zrušenie tohto rozsudku a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p. a uplatnila dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), t. j. nesprávne právne posúdenie veci. Podľa dovolateľky odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 150 O.s.p. na danú vec, pretože pri stanovení nerovnosti podielov na vyporiadanej nehnuteľnosti vychádzal zo záveru, že odporkyňa sa žiadnym spôsobom nepričinila o nadobudnutie predmetného bytu, pričom neprihliadol na skutočnosti, že počas manželstva s navrhovateľom riadne pracovala, okrem času kedy sa starala o ich spoločnú maloletú dcéru. Poukázala aj na spoločné platenie poplatkov spojených s nájmom

oboch bytov, v rámci ktorých bola aj splátka anuity. Spochybnila aj výšku navrhovateľom vnesenej investície 700 000,-- Sk, keď podľa jej názoru z dohody o prevode členských práv a povinností, na základe ktorej boli prevedené členské práva na navrhovateľa, vyplýva hodnota členského podielu 20 505,-- Sk.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k dovolaniu odporkyne navrhol dovolanie zamietnuť. Uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny. Naopak súd prvého stupňa ignoroval zákonnú zásadu vyporiadania BSM, že každý z manželov má právo na vrátenie toho, čo zo svojho výlučného majetku vynaložil na spoločný majetok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu nie je správny.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady podľa § 237 O.s.p. (spočívajúce v nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, v prekážke veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, v chýbajúcom návrhu na začatie konania, hoci bol potrebný, v odňatí možnosti účastníka konať pred súdom a v rozhodovaní vylúčeným sudcom, či v konaní súdom nesprávne obsadeným), neboli odporkyňou namietané a nevyplývajú ani z obsahu spisu. Dovolací súd nezistil ani iné vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd potom pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného odporkyňou (napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci), vrátane jeho obsahového vymedzenia. Nezaoberal sa pritom právnymi otázkami odporkyňou nenamietanými.

Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správnu právnu normu a či ju správne interpretoval.

Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo záveru, že v zmysle § 150 Občianskeho zákonníka finančný prínos navrhovateľa na zabezpečenie spoločnej veci je jeho zásluhou na nadobudnutí spoločnej veci patriacej do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov odôvodňujúcou stanovenie nerovnakých podielov vyporiadania (disparity).

V dovolacom konaní sporným teda je, či prínos navrhovateľa do spoločného majetku, spočívajúci v hodnote jeho výlučného členského podielu použitého na zabezpečenie nájmu bytu, ktorý bol v momente zániku bezpodielového spoluvlastníctva predmetom bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov, založil disparitu podielov účastníkov pri vyporiadaní ich spoločného majetku.

Podľa § 150 Občianskeho zákonníka pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

Citované ustanovenie upravuje zásady, z ktorých treba vyhádzať pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je všetko, čo do tohto spoluvlastníctva patrilo a čo existovalo ku dňu jeho zániku. Základnou zásadou pre vykonanie vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva je, že podiely oboch manželov sú rovnaké (princíp parity). Z tejto zásady však zákon pripúšťa výnimky, ktoré umožňujú podiely určiť aj iným pomerom. Výšku podielov môže ovplyvniť napríklad skutočnosť, že niektorý z manželov sa napriek svojim schopnostiam a možnostiam nestaral o rodinu, že sa nepričiňoval (hoci mohol) o nadobudnutie a zveľaďovanie spoločných vecí a podobne. V rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov súd i bez návrhu musí prihliadnuť na to, čo bolo zo spoločného majetku vynaložené na oddelený (samostatný) majetok niektorého z manželov.

Na druhej strane, manžel, ktorý vynaložil na spoločný majetok prostriedky, ktoré boli jeho výlučným vlastníctvom, je oprávnený požadovať, aby mu bola vrátená hodnota takto vynaložených prostriedkov späť do jeho výlučného vlastníctva. Na vynaloženie prostriedkov vo výlučnom vlastníctve jedného z manželov na spoločný majetok súd prihliadne iba na návrh manžela oprávneného požadovať toto vrátenie.

Nepochybne prínosom jedného z manželov do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. tým, čo tento manžel vynaložil na spoločný majetok, a čo má právo požadovať, aby mu zo spoločného majetku bolo uhradené, možno považovať nielen peniaze, ktorými prispel na zabezpečenie alebo zhodnotenie spoločnej veci, ale i hodnotu jeho majetku, ktorá bola použitá k rovnakému účelu. Výlučný členský podiel niektorého z manželov, ktorý použil na získanie iného družstevného bytu pre oboch manželov, predstavuje tiež majetok, ktorý bol vložený z oddeleného majetku manžela na spoločný majetok manželov - na ich spoločný členský podiel v stavebnom bytovom družstve, v prípade ak by patril do ich bezpodielového spoluvlastníctva k zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V prejednávannej veci však predmetom bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania nie je spoločný členský podiel v bytovom družstve, ale spoločná nehnuteľnosť - byt.

Odvolaací súd sa nesprávne postavil k riešeniu otázky tzv. prínosu navrhovateľa do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov v spojení s otázkou nerovných podielov pri ich vyporiadaní. Podľa názoru dovolacieho súdu je pre úvahu o (ne)rovnosti podielov významné, ako sa každý z manželov v priebehu manželstva staral o rodinu (spoločnú domácnosť, či uspokojovanie spoločných potrieb) a ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. V tomto ohľade však nemožno považovať za relevantné, čím a v akej výške každý z manželov prispel na zabezpečenie spoločného majetku zo svojho oddeleného majetku, bez ohľadu na to, či ho mal manžel v dobe pred vznikom bezpodielového spoluvlastníctva alebo ho získal napr. dedením alebo darovaním za trvania manželstva. Ustanovenie § 150 Občianskeho zákonníka takú situáciu totiž rieši stanovením práva manžela požadovať, aby mu bolo uhradené, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok. Stanovenie nerovnosti (disparity) vo veľkosti podielov manželov po zániku ich bezpodielového spoluvlastníctva je iným hľadiskom (zásadou) dôležitým pre vyporiadanie spoločného majetku než je stanovenie výšky tzv. prínosu jedného z manželov do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. stanovenie čiastky, ktorá by mu mala byť nahradená zo spoločného majetku manželov a ktorej výška sa potom premietne v čiastke stanovenej

na záverečné vyrovnanie medzi manželmi. Tieto hľadiská (zásady vypořádania) nemožno zamieňať ani zmiešavať.

Ak odvolací súd medzi týmito rozdielnymi inštitútmi nerozlišoval a nesprávne ich zmiešal, pochybil v právnom posúdení veci.

Rozhodnutiu odvolacieho súdu nerešpektujúcemu ustanovenie § 150 Občianskeho zákonníka, odporkyňa opodstatnene vytkla, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov podľa § 243b ods. 1 a 2 O.s.p. napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 tretia veta O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová